

פרשת קדושים

ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד (כב, כח)

הנה ייסד הקליר בקדושה שאנו אומרים ביום ב' של פסח, 'צדקו אותו ואת בנו ביום אחד בל תשחטו', ויעויין בתוס' במגילה (כה, א בד"ה מפני) שביארו, דמשמע שרצונו לומר שהקב"ה חס על אותו ואת בנו, והביאו להקשות על כך בשם הרב ר' אלחנן, כיצד יסד כן הפיט, הא איתא התם במתני' האומר וכו' על קן ציפור יגיעו רחמיק וכו' משתקין אותו, ומבואר בגמ' לחד מ"ד דהוא משום דעושה מדותיו של הקב"ה רחמים ואינם אלא גזירות.

ובאמת, יעויין במהרש"א שם (בחידושי הלכות) שהביא, דכבר יש להקשות כן על דברי תרגום יב"ע כאן בהנאמר 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד', שתרגם שם 'עמי בני ישראל היכמא דאבונן רחמן בשמיא כן תהון רחמנין בארעא, תורתא או רחילא יתיה וית בריה לא תיכסון ביומא חד', הרי שעשה מצוותיו של הקב"ה רחמים, והוא היפך דברי מתני' ועיי"ש עוד מה שכתב בזה.

והנראה בזה, דהנה בברכות (לג, ב) איתא נמי למתני' דהאומר על קן ציפור וכו' וכתב שם רש"י בד"ה האומר, דאיירי 'באומר כן בתפילתו', וצ"ב מאי קמ"ל רש"י בזה, ומצאתי שבתוי"ט עמד בזה, וביאר דרש"י סובר דדוקא בתפילה משתקין אותו, וטעמא דמילתא משום דכשאומר כן בתפילתו מחליט הדבר ולהכי משתקין אותו, מה שאין כן דרך דרש או פשט עכ"ל עיי"ש. והנה לפי דבריו לק"מ מדברי התרגום יב"ע כיון דהוא ביאר כן בדרך פשט בלבד.

איברא דלענ"ד נראה דלפ"ד התוי"ט מיושבים גם דברי הקליר, דנראה לחדש דלא בכל דרך תפילה אסור לומר כן, דלעולם בתפילה בעלמא שרי לומר כן, וכל האיסור הוא רק בקובע לשון זה בנוסח תפילת שמונה עשרה במקום הנוסח שטבעו חכמים, והטעם בזה הוא, דכיון דהיא תפילה המחויבת מדינא רק בה היו דרך קביעה והחלטה.

ויש להביא ראיה לחידוש דידן דרק בשמונה עשרה אסור לומר כן, דהנה כל מילי דמנתה מתני' דאסור לאומרם הוא מעניין שמונ"ע, ונמנה אחד אחד, 'מודים מודים' פשוט הוא כיון דהוא בתוך ברכת ההודאה, 'על קן ציפור יגיעו רחמיק' נמי י"ל דהוא מענין שים שלום, דבתוך הברכה שמזכיר 'חן וחסד ורחמים עלינו' מוסיף, שתרם עלינו כדרך שריחמת על קן הציפור, וכן בבא ד'על טוב יזכר שמך' נמי י"ל דהוא מענין סיום ברכת ההודאה, שבמקום 'הטוב שמך' אומר 'על טוב יזכר שמך', וכן בהא ד'יברכוך טובים' הכוונה שבמקום 'וכל החיים יודך סלה' אומר 'וכל הטובים יודך סלה', ועל כן נקטה מתני' מילי אלו בדוקא דאיירי רק בקובע כן בתפילתו, וכיון שקובע כן במקום הנוסח שטבעו חז"ל, אזי הוא כמחליט הדבר וזה אסור, ובאמת יעויין במשניות בברכות שם, דהמשנה הקודמת לה והמשנה שלאחריה מיירו מעניני ברכת ההודאה ושים שלום, וזו ראיה לדברינו שהמשנה דיברה באומר כן בתוך נוסח התפילה.

אשר לפי זה נראה דמיושבים שפיר דברי הקליר, דאף דקבע פיוטו בתוך תפילת שמונ"ע, בכ"ז אין זה במקום נוסח קיים אלא כתוספת, ובכה"ג סבר, דלא אסרו חז"ל לומר כנוסח זה, ודו"ק.

מקור: יחלק שלל

פרשת קדושים